

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/104/2005

PARLAMENT W OPINII SPOŁECZEŃSTWA - PODSUMOWANIE KADENCJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

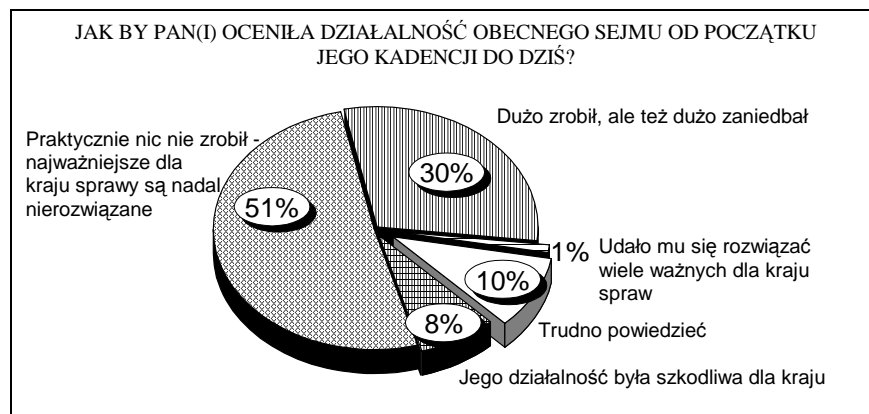
WARSZAWA, CZERWIEC 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

- Utrzymująca się od kilku lat przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi oraz rekordowo niskie notowania w ostatnich miesiącach - to obraz obu izb obecnego parlamentu. Jednak opinie o Senacie są nieco mniej krytyczne niż o Sejmie.
- Oczekiwania Polaków co do efektów pracy posłów są dalekie od postrzegania ich rzeczywistych działań. Cztery miesiące przed upływem kadencji parlamentu zaledwie jeden wyborca na stu (1%) jest zdania, że Sejm rozwiązał wiele spraw ważnych dla kraju. Niemal co trzeci ankietowany ma do tej kwestii stosunek ambiwalentny (30%) - uważa, że choć posłowie wiele zrobili, równie dużo zaniedbali. Efekty pracy legislacyjnej Sejmu krytycznie ocenia połowa ankietowanych (51%), a 8% Polaków uznaje działalność deputowanych za szkodliwą dla kraju.

- Mimo ogłoszenia kalendarza wyborczego dwie trzecie Polaków (67%) nadal opowiada się za rozpisaniem przedterminowych wyborów parlamentarnych. Za urzędowaniem parlamentarzystów do końca kadencji jest zaledwie co szósty ankietowany (16%).

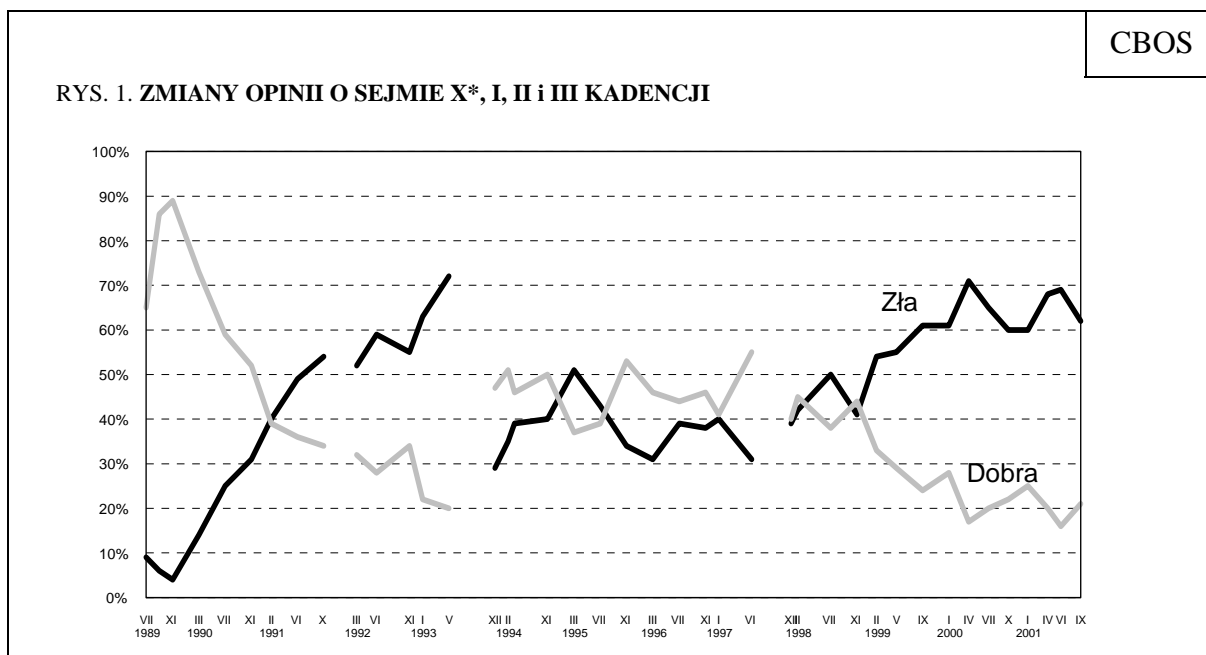
Zbliżający się koniec kadencji parlamentu to dobra okazja, by zapytać Polaków, jak oceniają działalność i funkcjonowanie Sejmu i Senatu. W ciągu niespełna czterech lat ich pracy miały miejsce wydarzenia, które dotąd nie zdarzały się w krótkiej historii parlamentaryzmu III Rzeczypospolitej. W styczniu tego roku została powołana kolejna sejmowa komisja śledcza, która zdążyła już obnażyć zakulisowe rozgrywki elit politycznych przy okazji prywatyzacji Państwowego Zakładu Ubezpieczeń. Zarówno ta sprawa, jak i wcześniejsza „afera Rywina”, prace nad ustawami o biopaliwach i grach losowych, sposób obsady kolejnych zarządów PKN Orlen, ukazujące nieczyste reguły gry w systemie reprezentacji interesów, wpłynęły na postrzeganie przez Polaków świata polityki. Poza tym liczne oskarżenia pod adresem konkretnych posłów (o fałszowanie list wyborczych, pomówienia, złożenie nieprawdziwych oświadczeń lustracyjnych) i prowadzone przeciwko nim sprawy sądowe zapewne nie pozostały bez wpływu na społeczne postrzeganie obu izb parlamentu i - co istotne - przesłaniały merytoryczną stronę ich pracy. Jak zatem dzisiaj Polacy oceniają własny Sejm i Senat? Czy kluczowe instytucje publiczne cieszą się wśród nich autorytetem i szacunkiem? Zapytaliśmy o to w jednym z naszych ostatnich sondaży¹.

OCENA PRACY SEJMU

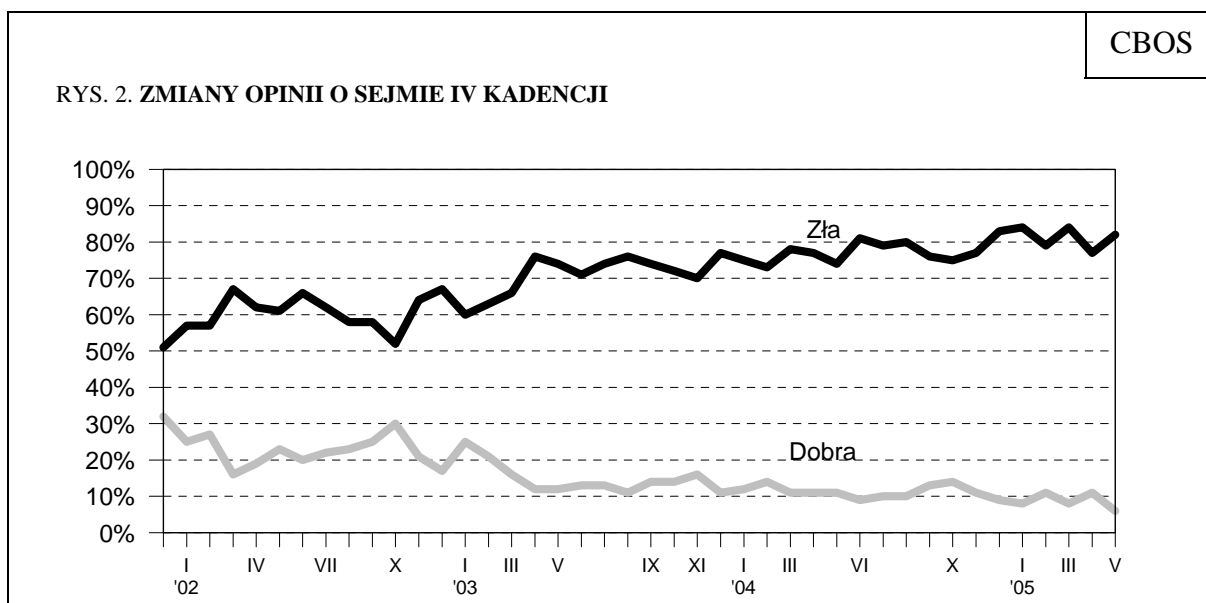
Uzyskane wyniki świadczą o tym, że Sejm jest instytucją, do której Polacy mają bardzo krytyczny stosunek. W naszych badaniach niekorzystny obraz izby niższej parlamentu utrzymuje się już od 1999 roku, a więc odnosi się do pracy posłów zarówno poprzedniej, jak i obecnej kadencji. Od tego czasu obserwujemy też wyraźną przewagę ocen negatywnych nad pozytywnymi. Rekordowo niskie notowania odnoszą się jednak do pracy Sejmu IV kadencji².

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (180) przeprowadzono w dniach 6-9 maja 2005 roku na liczącej 1052 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

² Zob. komunikat CBOS „Oceny działalności parlamentu i prezydenta”, maj 2005.

* W Sejmie kontraktowym jedynie 35% miejsc było obsadzonych w wolnych wyborach, reszta była zagwarantowana dla PZPR i partii sojuszniczych (ZSL, SD oraz trzech stronnictw „katolickich”); był to efekt zawartego w kwietniu 1989 porozumienia kończącego obrady Okrągłego Stołu

Zdecydowanie negatywny wizerunek Sejmu stał się częścią świadomości społecznej. Wśród Polaków jest niemal powszechne przekonanie, że Sejm IV kadencji ma w społeczeństwie nikły autorytet. Przypisywane izbie niższej intencje działania w interesie państwa znacznie gorzej wypadają w zestawieniu z interesami partii i polityków. W opinii 87% pytaných, Sejm działa głównie dla dobra rządzących. Bardzo negatywnie oceniany jest także styl pracy i efekty działalności posłów. Cztery piąte ankietowanych uważa, że izba

niższa parlamentu pracuje zbyt opieszale, a blisko trzy czwarte krytycznie ocenia efekty jej prac legislacyjnych.

Tabela 1

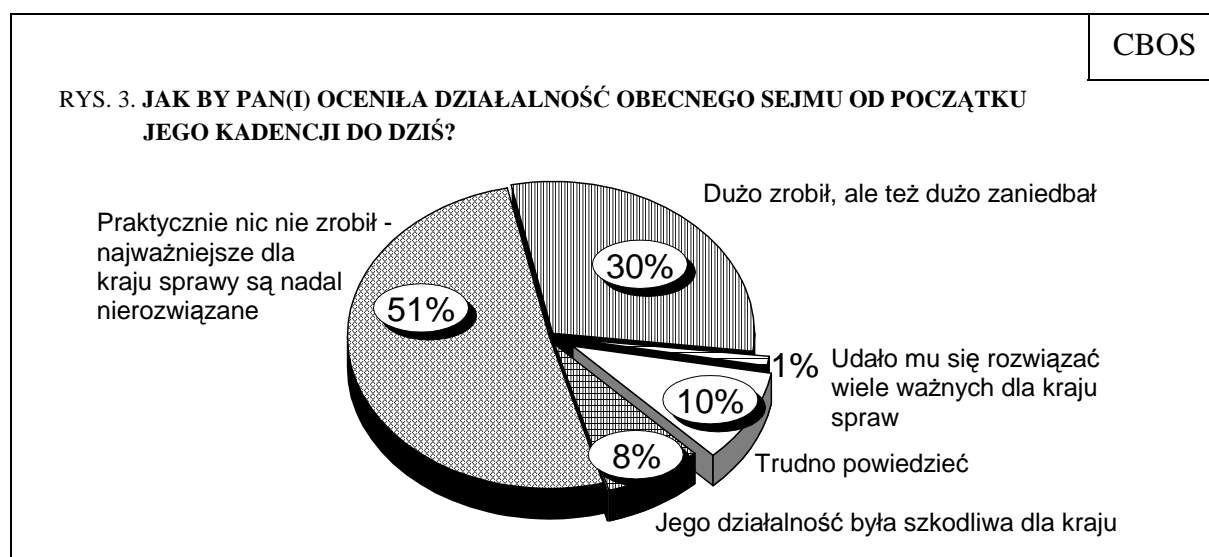
Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:					
	II kadencji	III kadencji		IV kadencji		
	VIII '97	VIII '98	XI '99	XI '02	XII '03	V '05
	w procentach					
- cieszy się dużym autorytetem społecznym	18	15	8	8	4	1
- cieszy się małym autorytetem społecznym	63	66	84	80	90	90
Trudno powiedzieć	19	19	8	12	7	9
- podejmuje trafne decyzje	28	22	15	17	8	4
- podejmuje nietrafne decyzje	40	44	63	50	71	72
Trudno powiedzieć	32	34	23	33	21	24
- pracuje we właściwym tempie	19	17	11	16	9	4
- pracuje zbyt opieszale	60	63	76	63	77	80
Trudno powiedzieć	21	20	13	22	14	16
- działa głównie dla dobra Polski	-	-	-	-	-	2
- działa głównie dla dobra partii i polityków	-	-	-	-	-	87
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	11

Zestawiając opinie aktualne i wyrażane po upływie połowy kadencji obecnego Sejmu można zauważyć, że czas działa na jego niekorzyść. Zdecydowanie negatywny już wówczas jego wizerunek pogorszył się jeszcze bardziej. W największym stopniu kwestionowana jest przez respondentów jakość pracy posłów: odsetek badanych postrzegających decyzje deputowanych jako nietrafne zwiększył się o 22 punkty, przy jednoczesnym wzroście liczby osób negatywnie oceniających tempo ich prac (z 63% do 80%). Kolejne notowania potwierdzają też spadek autorytetu społecznego centralnej instytucji demokratycznej w Polsce.

Oceny działalności obecnego Sejmu są wyraźnie gorsze od tych, jakie uzyskiwał poprzedni parlament, w którym przewagę miała koalicja AWS-UW.

Oczekiwania Polaków co do efektów pracy posłów są dalekie od postrzegania rzeczywistych działań izby niższej. Cztery miesiące przed upływem kadencji parlamentu

zaledwie jeden wyborca na stu (1%) jest zdania, że Sejm rozwiązał wiele spraw ważnych dla kraju. Niemal co trzeci ankietowany (30%) ma do tej kwestii stosunek ambiwalentny - uważa, że choć posłowie wiele zrobili, równie dużo zaniedbali. Efekty pracy legislacyjnej krytycznie ocenia połowa ankietowanych (51%), a 8% Polaków uznaje działalność Sejmu za szkodliwą dla kraju.

Stosunkowo najbardziej krytyczni w ocenie efektów pracy posłów są potencjalni wyborcy PiS, Samoobrony, PO oraz LPR. Relatywnie lepiej dorobek Sejmu oceniają zwolennicy koalicji SLD-UP, a także sympatycy PSL.

Tabela 2

Jak by Pan(i) oceniła działalność obecnego Sejmu od początku jego kadencji do dziś?	Potencjalne elektoraty					
	SLD-UP	PSL*	PO	Samoobrona	PiS	LPR
	w procentach					
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	10	4	0	0	0	3
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	51	47	35	34	24	31
Praktycznie nic nie zrobił - najważniejsze dla kraju sprawy są nadal nierozwiązane	28	37	52	53	63	47
Jego działalność była szkodliwa dla kraju	7	4	8	10	10	11
Trudno powiedzieć	4	8	5	4	3	8

* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

OCENY KOMPETENCJI POSŁÓW

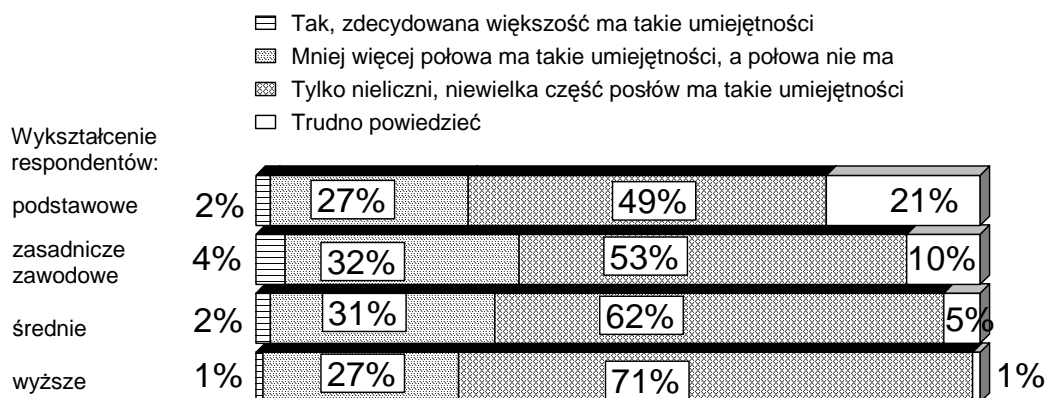
Jakość życia politycznego i jakość rządzenia w znacznym stopniu zależą od kompetencji polityków. Fakt ten nie napawa optymizmem, jeśli weźmiemy pod uwagę ten aspekt postrzegania aktorów sceny sejmowej przez opinię publiczną. Wyniki naszych badań wskazują, że z każdą nową kadencją systematycznie pogarszają się opinie Polaków o kompetencjach posłów. Już po roku urzędowania obecnego Sejmu jego skład budził pod tym względem więcej zastrzeżeń niż składy poprzednich parlamentów - ponad dwie piąte ankietowanych odmawiało większości deputowanych właściwej wiedzy i umiejętności. Obecnie opinie na ten temat są znacznie bardziej krytyczne. Zdaniem 57% Polaków, zdecydowana większość posłów IV kadencji nie ma odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji, by sprawować tę funkcję. Blisko jedna trzecia ankietowanych (30%) podobne braki przypisuje co drugiemu politykowi zasiadającemu w ławach poselskich. Do wyjątków należą respondenci (2%) żywiący przekonanie, że prawodawstwo jest w rękach ludzi mających odpowiednie kwalifikacje.

Tabela 3

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:					
	II kadencji	III kadencji		IV kadencji		
	VIII '97	VIII '98	XI '99	XI '02	XII '03	V '05
	w procentach					
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	9	8	5	7	3	2
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	42	42	45	38	28	30
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	37	35	40	45	60	57
Trudno powiedzieć	12	15	10	11	8	11

Najbardziej krytyczni wobec kompetencji posłów są badani w wieku od 35 do 44 lat, a także mieszkańcy największych miast. Przekonanie o braku odpowiedniej wiedzy i umiejętności wśród parlamentarzystów wyraźnie rośnie wraz z poziomem wykształcenia.

RYS. 4. JAK PAN(I) OCENIA, CZY POSŁOWIE OBECNEGO SEJMU POSIADAJĄ UMIEJĘTNOŚCI, KOMPETENCJE ODPOWIEDNIE DO TEGO, BY BYĆ POSŁAMI?

Spośród grup społeczno-zawodowych najbardziej krytyczni w ocenie są pracujący na własny rachunek. Relatywnie wysoki odsetek osób niezadowolonych z merytorycznego przygotowania posłów do pełnienia tej funkcji notujemy również wśród kadry kierowniczej, inteligencji i pracowników umysłowych niższego szczebla (zob. tabele aneksowe).

Najwięcej osób nisko oceniających kompetencje posłów IV kadencji Sejmu jest wśród zwolenników partii opozycyjnych, takich jak PiS, LPR i PO. Stosunkowo mniej krytyczni są sympatycy PSL i elektorat SLD-UP.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Potencjalne elektoraty					
	SLD-UP	PSL*	PO	Samoobrona	PiS	LPR
	w procentach					
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	8	4	2	3	1	5
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	46	53	40	38	29	19
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	46	30	58	53	66	64
Trudno powiedzieć	0	13	0	6	4	12

* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

REPREZENTATYWNOŚĆ POSŁÓW

W odniesieniu do izby ustawodawczej zasada reprezentacji nabiera szczególnego znaczenia, chodzi bowiem o to, by pracą parlamentarzystów kierowało poczucie wspólnego interesu, a nie lokalnych czy korporacyjnych korzyści. Tymczasem tylko nieliczni Polacy określają intencje działań posłów jako przyświecające działalności *pro publico bono*. Zdaniem zaledwie jednej osoby na sto, deputowani są rzecznikami swoich wyborców. Najczęściej jednak Polacy postrzegają zaangażowanie parlamentarzystów przez pryzmat realizowania interesów prywatnych i partyjnych.

Tabela 5

Czyje przede wszystkim interesy reprezentuje, Pana(i) zdaniem, większość posłów obecnego Sejmu?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:					
	II kadencji		III kadencji		IV kadencji	
	VIII '97	VIII '98	XI '99	XI '02	XII '03	V '05
	w procentach					
Swoje własne	15	15	20	20	36	43
Partii swojej lub znajomych	36	38	42	37	25	31
Swoich znajomych, kolegów lub krewnych	8	7	12	12	14	11
Środowiska, z którym są związani zawodowo	9	8	11	10	11	5
Ludzi, którzy na nich głosowali	8	10	5	8	3	1
Całego społeczeństwa	13	11	4	6	3	1
Trudno powiedzieć	11	11	5	7	8	7

Rodzimą dolegliwością wydaje się rosnąca - w opinii społeczeństwa - liczba parlamentarzystów reprezentujących własne interesy. W porównaniu z notowaniami sprzed półtora roku, odsetek badanych dostrzegających w działalności publicznej posłów prymat interesów prywatnych i partyjnych nad ogólnospołecznymi wyraźnie się zwiększył. Osłabło natomiast podzielane i tak już przez wąską grupę badanych przekonanie o reprezentowaniu przez większość parlamentarzystów interesów ludzi, którzy na nich głosowali, czy też całego społeczeństwa. Po raz kolejny jako główny motyw działalności posłów jawi się opinii publicznej już nie sprzyjanie partyjnym interesom, ale prywatnie. Co istotne, nigdy wcześniej, tj. w żadnej kadencji Sejmu, respondenci nie przypisywali deputowanym tak często dbałości o własne korzyści.

Zarówno we wcześniejszych badaniach, jak i ostatnich, społeczne opinie na temat reprezentatywności izby niższej parlamentu korzystniej wypadają na poziomie wspólnoty

przekonań. Wyraźna większość respondentów sądzi, że w obecnym Sejmie przynajmniej niektórzy posłowie myślą podobnie jak oni. Zupełnie osamotniony w swoich przekonaniach jest prawie co czwarty pytany. Tylko nieliczni postrzegają większość posłów jako swoich reprezentantów.

Porównanie dynamiki zmian ocen kolejnych parlamentów pozwala stwierdzić, że przekonanie o wspólnocie poglądów jest najsilniejsze blisko terminów wyborów, natomiast z upływem czasu coraz mniej wyborców jest skłonnych do tego typu stwierdzeń. Odsetek badanych deklarujących przekonanie o braku reprezentantów (opinii i poglądów) na sali sejmowej utrzymuje się na wysokim poziomie (23%). Warto jednak zauważyć, że jest to wielkość dotycząca tylko obecnej kadencji parlamentu.

Tabela 6

Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:											
	II kadencji				III kadencji			IV kadencji				
	XI '93	XI '94	VII '96	VIII '97	XI '97	VIII '98	XI '99	X '01	XI '02	XII '03	V '05	
	w procentach											
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	25	13	11	10	17	9	6	18	8	5	4	
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	52	53	62	64	60	62	69	57	63	61	60	
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	7	17	14	11	10	14	15	12	16	23	23	
Trudno powiedzieć	16	17	13	15	14	15	10	13	13	11	13	

Nieco większe poczucie reprezentacji w sferze światopoglądowej mają zwolennicy partii rządzących, ale także wśród nich jest relatywnie duży odsetek osób, które twierdzą, że ich poglądy i opinie w ogóle nie są w Sejmie reprezentowane - pod tym względem najliczniejszą grupę stanowi potencjalny elektorat Samoobrony. Sympatycy poszczególnych ugrupowań w większości sądzą, że w izbie niższej zasiadają - choć nielicznie - osoby myślące podobnie jak oni. Co istotne, odczucie takie mają głównie zwolennicy partii opozycyjnych, tj. PO, PiS i LPR, które w obecnej kadencji parlamentu mają relatywnie (tj. w porównaniu z koalicją rządzącą) mniejsze grupy swoich reprezentantów.

Tabela 7

Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty					
	SLD-UP	PSL*	PO	Samoobrona	PiS	LPR
	w procentach					
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	9	9	3	6	4	6
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	61	62	81	59	76	67
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	20	9	14	30	12	8
Trudno powiedzieć	10	20	2	5	8	19

* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

Odczucia Polaków co do troski polityków zasiadających na sali sejmowej o należyte reprezentowanie ich interesów nie należą do pozytywnych. Połowa badanych (50%) ma poczucie całkowitego braku właściwej artykulacji i obrony swoich interesów, a tylko niespełna dwie piąte (38%) żywi przekonanie, że jest w Sejmie ktoś, kto zajmuje się nurtującymi ich problemami.

Tabela 8

Czy ma Pan(i) poczucie, że w tym Sejmie są tacy posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:				
	II kadencji	III kadencji	IV kadencji		
	XI '94	XI '99	XI '02	XII '03	V '05
	w procentach				
Tak, mam takie poczucie	53	44	44	41	38
Nie, nie mam takiego poczucia	32	44	42	46	50
Trudno powiedzieć	15	12	14	13	12

W kolejnych kadencjach obserwujemy spadek ocen pozytywnych w tym zakresie. W porównaniu z deklaracjami respondentów odnoszącymi się do reprezentantów III kadencji Sejmu nastąpił spadek o 6 punktów (z 44% do 38%), natomiast w odniesieniu do II kadencji - o 15 punktów. To najgorsze z dotychczasowych deklaracji wskazujących na poczucie braku reprezentacji interesów Polaków w centralnej instytucji demokracji.

Stosunkowo częściej niż inni o braku swoich przedstawicieli w Sejmie mówią respondenci w wieku od 55 do 64 lat, podobnie jak mieszkańcy małych miast i mniej wykształceni. Spośród grup społeczno-zawodowych to pracujący na własny rachunek

najczęściej sądzą, że nie mają poczucia ochrony własnych interesów w obecnym Sejmie. Wpływ na opinie w tej sprawie ma również ocena własnych warunków materialnych. Otóż im gorzej badani oceniają swoją kondycję materialną, tym częściej twierdzą, że nie mają w Sejmie swojej reprezentacji.

Najwięcej osób zadowolonych ze sposobu reprezentowania ich interesów przez posłów jest wśród zwolenników partii koalicji rządowej. Z kolei relatywnie najslabiej reprezentowani czują się sympatycy Samoobrony.

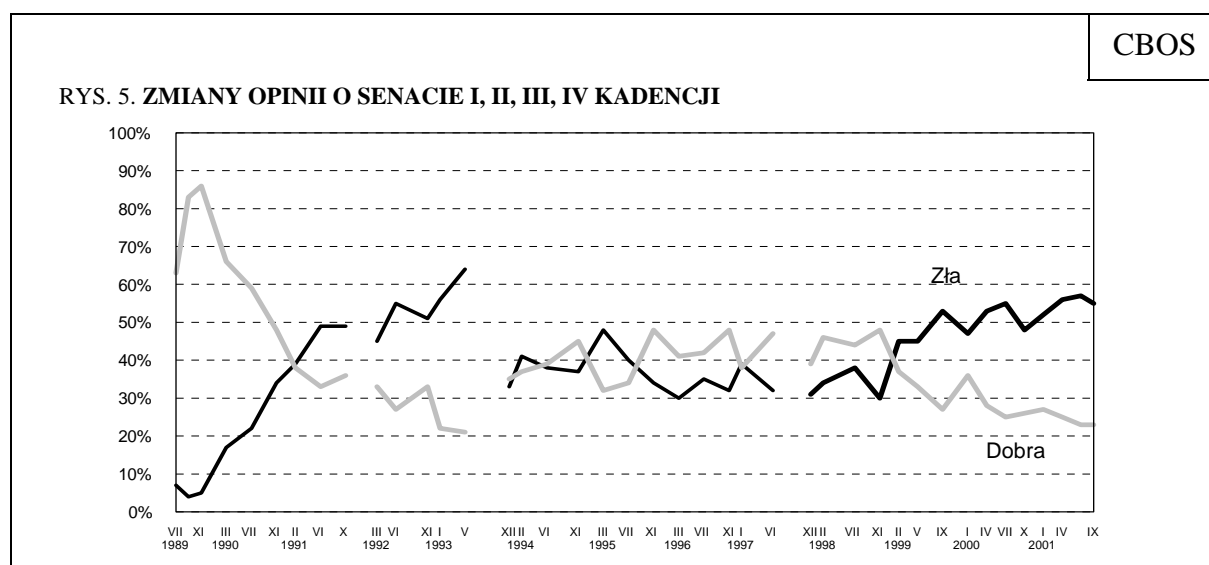
Tabela 9

Czy ma Pan(i) poczucie, że w tym Sejmie są tacy posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty					
	SLD-UP	PSL*	PO	Samoobrona	PiS	LPR
	w procentach					
Tak, mam takie poczucie	54	49	52	47	53	51
Nie, nie mam takiego poczucia	38	43	36	49	38	36
Trudno powiedzieć	8	8	12	4	9	13

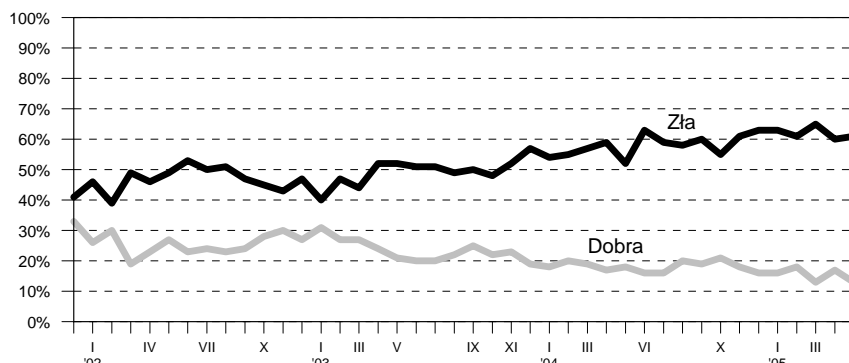
* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

SEJM VERSUS SENAT

Utrzymująca się od kilku lat przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi oraz rekordowo niskie notowania z ostatnich miesięcy to obraz obu izb urzędującego parlamentu. Oceny dla Senatu nie są jednak tak krytyczne jak dla Sejmu.

RYS. 6. ZMIANY OPINII O SENACIE V KADENCJI

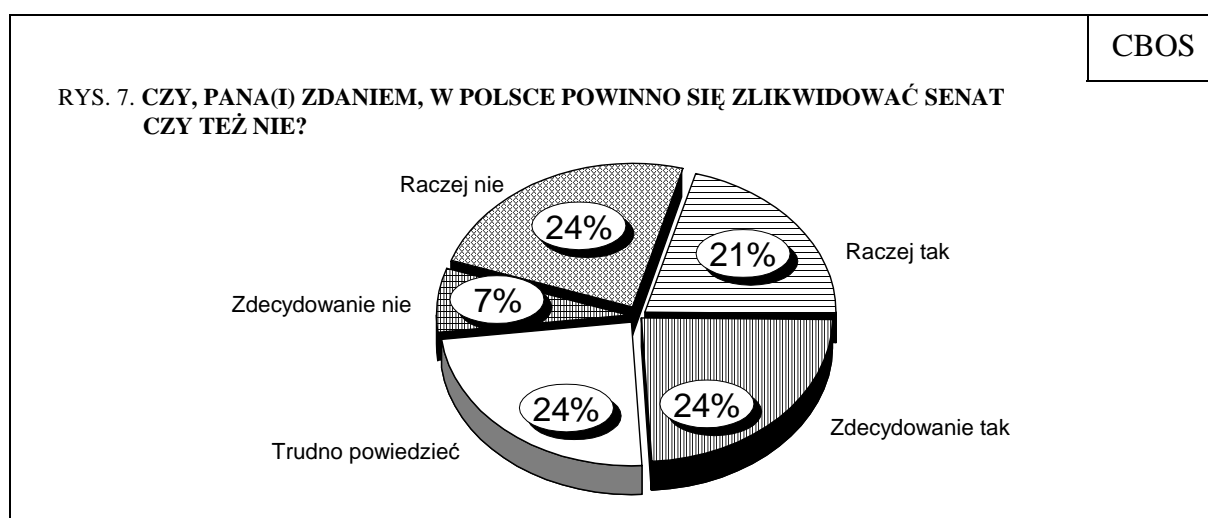

Zdecydowana większość Polaków (69%) jest przekonana, że Senat V kadencji ma w społeczeństwie nikły autorytet, jednak w stosunku do Sejmu jest to już opinia powszechna (90%). Przypisywane izbie niższej intencji działania w interesie partii i polityków znacznie gorzej wypadają w zestawieniu z opiniami o motywach senatorów (różnica 22 punktów procentowych). Opieszałość pracy Senatu dostrzega ponad połowa Polaków (55%), a w stosunku do posłów opinię tę wyraża już cztery piąte badanych (80%).

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:	Wskazania dotyczące Sejmu IV kadencji	Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Senat:	Wskazania dotyczące Senatu V kadencji
	w procentach		w procentach
- cieszy się dużym autorytetem społecznym	1	- cieszy się dużym autorytetem społecznym	7
- cieszy się małym autorytetem społecznym	90	- cieszy się małym autorytetem społecznym	69
Trudno powiedzieć	9	Trudno powiedzieć	24
- podejmuje trafne decyzje	4	- ma istotny wpływ na treść uchwalanych ustaw	19
- podejmuje nietrafne decyzje	72	- nie ma większego wpływu na treść uchwalanych ustaw	52
Trudno powiedzieć	24	Trudno powiedzieć	29
- pracuje we właściwym tempie	4	- pracuje we właściwym tempie	13
- pracuje zbyt opieszale	80	- pracuje zbyt opieszale	55
Trudno powiedzieć	16	Trudno powiedzieć	32
- działa głównie dla dobra Polski	2	- działa głównie dla dobra Polski	8
- działa głównie dla dobra partii i polityków	87	- działa głównie dla dobra partii i polityków	65
Trudno powiedzieć	11	Trudno powiedzieć	27

Działalność izby wyższej jest istotna dla jednej piątej Polaków, jednak ponad połowa uważa, że senatorowie nie mają większego wpływu na treść uchwalanych ustaw. Czy zatem praca izby wyższej jest społeczeństwu potrzebna czy może powinno się zlikwidować tę instytucję? Przypomnijmy, że w ostatniej kampanii wyborczej w 2001 roku w programach wyborczych niektórych partii pojawił się postulat utworzenia jednoizbowego parlamentu, który *de facto* nie został zrealizowany. Otóż niespełna połowa Polaków (45%) opowiada się za likwidacją Senatu, a przeciwnego zdania jest co trzeci pytany (31%). Nie ma zdania w tej kwestii jedna czwarta respondentów.

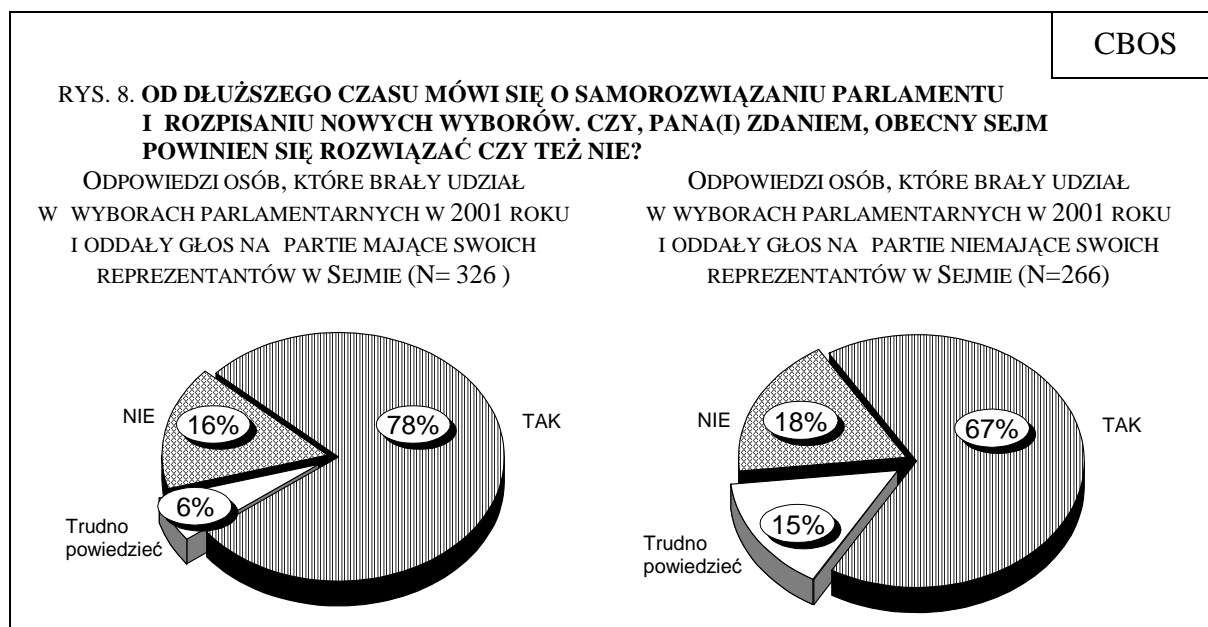

W opinii Polaków, merytoryczne przygotowanie posłów obecnej kadencji do sprawowania powierzonej im władzy legislacyjnej nie odbiega zasadniczo od ocen kompetencji urzędujących senatorów. Podobnie jak w przypadku deputowanych, tylko nieliczni ankietowani są zdania, że senatorowie mają odpowiednią wiedzę i kwalifikacje (5%), by sprawować swoje funkcje. Co trzeci badany (33%) uważa, że mniej więcej połowa senatorów nie spełnia tych warunków. W senackich ławach, zdaniem dwóch piątych ankietowanych (42%), zasiadają ludzie niekompetentni.

Najbardziej krytyczne wobec kompetencji senatorów są osoby młode, w wieku od 35 do 44 lat, a także mieszkańcy małych miast. Przekonanie o braku wiedzy i kwalifikacji rządzących mają głównie osoby z wyższym wykształceniem. Spośród grup społeczno-zawodowych relatywnie wysoki odsetek niezadowolonych z merytorycznego przygotowania parlamentarzystów jest w grupie osób pracujących na własny rachunek.

Za kilka miesięcy dobiegnie końca kolejna kadencja parlamentu, tymczasem notowania obu jej izb są zdecydowanie negatywne. W społeczeństwie polskim narasta wysoki krytycyzm wobec jakości władzy sprawowanej przez parlamentarzystów, a także kompetencji tych osób. Echa społecznego niezadowolenia rozgorzały również na sali sejmowej: na początku maja poddano pod głosowanie wnioski trzech partii o skrócenie obecnej kadencji parlamentu, jednak żaden z nich nie uzyskał wymaganej większości głosów. Tymczasem dwie trzecie Polaków (67%) opowiada się za rozpisaniem przedterminowych wyborów. Trzy na cztery osoby, które brały udział w wyborach parlamentarnych w 2001 roku i oddały głos na partie mające swoich reprezentantów na sali sejmowej, dzisiaj jest za rozwiązaniem parlamentu. Ponieważ odsetek zwolenników takiego rozwiązania jest niższy wśród pozostałej części elektoratu, wynik ten można interpretować jako rezultat rozczarowania działalnością wybranych polityków.

Utrata poparcia opinii społecznej dla parlamentu jest symptomem już nie deficytu legitymizacyjnego, ale kryzysu legitymizacji władzy demokratycznej³.

Opracowała
Mariola PISZCZATOWSKA

³ Zob. Włodzimierz Wesółowski, *Warstwa polityków: ewolucja bez postępu*, w: „Studia Socjologiczne”, 2004, no 3, ss. 19-61.

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami? 1 - Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności; 2 - Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma; 3 - Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	30	57	11	1049
Płeć					
Mężczyźni	3	33	57	7	497
Kobiety	2	26	58	14	552
Wiek					
18-24 lat	3	39	51	7	160
25-34	3	28	59	10	191
35-44	2	27	66	5	181
45-54	2	31	58	9	201
55-64	1	35	58	6	123
65 lat i więcej	3	21	52	24	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	4	33	48	15	383
Miasto do 20 tys.	1	31	63	5	130
20-100 tys.	2	27	60	11	212
101-500 tys.	0	30	60	10	199
501 tys. i więcej mieszk.	2	24	70	3	126
Wykształcenie					
Podstawowe	2	27	49	21	307
Zasadnicze zawodowe	4	32	53	10	266
Średnie	2	31	62	5	364
Wyższe	1	27	71	1	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	1	29	68	1	77
Prac. umysł. niż. szczebla	1	29	67	4	81
Pracownicy fiz.- umysł.	2	32	57	8	92
Robotnicy wykwalifikowani	1	45	47	7	86
Robotnicy niewykwalifik.	8	28	51	13	39
Rolnicy	6	36	50	9	56
Pracujący na własny rach.	0	24	73	2	42
Bierni zawodowo					
Renciści	1	26	59	14	120
Emeryci	2	25	53	20	208
Uczniowie i studenci	3	36	56	5	77
Bezrobotni	4	27	61	9	123
Gospodynie domowe i inni	4	26	51	19	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	2	28	62	7	167
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	1	36	61	2	62
sekt. pryw. poza rolnict.	2	34	58	6	190
prywatnym gosp. rolnym	3	37	52	9	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	3	33	52	12	130
301-500	2	31	59	9	167
501-900	2	30	57	11	206
901-1200	0	23	74	3	84
Powyżej 1200 zł	1	31	66	1	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	25	57	14	334
Średnie	2	30	58	10	453
Dobre	2	35	56	7	261
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	3	26	55	17	90
Raz w tygodniu	3	31	57	10	564
1-2 razy w miesiącu	0	32	57	11	164
Kilka razy w roku	4	29	59	8	157
W ogóle nie uczestniczy	1	24	61	13	73
Poglądy polityczne					
Lewica	4	41	53	2	146
Centrum	2	34	61	3	270
Prawica	4	29	63	4	316
Trudno powiedzieć	1	21	50	27	316

Tabela 2. Czy ma Pan(i) poczucie, że w tym Sejmie są tacy posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?
1 - Tak, mam takie poczucie; 2 - Nie, nie mam takiego poczucia

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	50	12	1049
Płeć				
Mężczyźni	44	47	9	497
Kobiety	32	53	15	552
Wiek				
18-24 lat	40	47	13	160
25-34	37	51	12	191
35-44	37	51	12	181
45-54	38	50	12	201
55-64	41	52	7	123
65 lat i więcej	33	50	17	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	50	12	383
Miasto do 20 tys.	38	55	7	130
20-100 tys.	37	52	11	212
101-500 tys.	37	46	17	199
501 tys.i więcej mieszk.	39	49	12	126
Wykształcenie				
Podstawowe	33	51	16	307
Zasadnicze zawodowe	39	51	10	266
Średnie	38	52	10	364
Wyższe	42	43	15	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	38	13	77
Prac.umysł.niż.szczebła	33	55	12	81
Pracownicy fiz.- umysł.	41	45	13	92
Robotnicy wykwalifikowani	39	52	10	86
Robotnicy niewykwalifik.	44	48	8	39
Rolnicy	35	52	12	56
Pracujący na własny rach.	28	60	13	42
Bierni zawodowo				
Renciści	36	51	13	120
Emeryci	35	51	14	208
Uczniowie i studenci	40	54	7	77
Bezrobotni	39	47	14	123
Gospodynie domowe i inni	30	56	14	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	39	49	12	167
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	40	47	13	62
sekt. pryw. poza rolnict.	40	49	11	190
prywatnym gosp. rolnym	39	52	10	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	40	52	8	130
301-500	40	50	10	167
501-900	36	53	11	206
901-1200	42	50	8	84
Powyżej 1200 zł	47	40	13	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	56	10	334
Średnie	38	49	13	453
Dobre	41	44	15	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	47	17	90
Raz w tygodniu	38	53	10	564
1-2 razy w miesiącu	36	53	10	164
Kilka razy w roku	41	42	17	157
W ogóle nie uczestniczy	33	46	21	73
Poglądy polityczne				
Lewica	45	47	9	146
Centrum	35	56	9	270
Prawica	45	47	8	316
Trudno powiedzieć	29	49	22	316

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia, czy senatorowie obecnego Senatu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być senatorami? 1 - Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności; 2 - Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma; 3 - Tylko nieliczni, niewielka część senatorów ma takie umiejętności

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	33	42	20	1049
Płeć					
Mężczyźni	5	37	40	18	497
Kobiety	4	29	44	22	552
Wiek					
18-24 lat	6	38	37	19	160
25-34	4	35	43	19	191
35-44	4	31	50	15	181
45-54	6	34	43	17	201
55-64	4	38	43	16	123
65 lat i więcej	4	23	39	34	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	6	36	35	23	383
Miasto do 20 tys.	5	31	50	14	130
20-100 tys.	3	30	43	24	212
101-500 tys.	5	26	49	19	199
501 tys. i więcej mieszk.	3	38	43	16	126
Wykształcenie					
Podstawowe	3	28	41	28	307
Zasadnicze zawodowe	6	35	39	20	266
Średnie	6	33	44	17	364
Wyższe	3	37	48	12	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	8	38	46	8	77
Prac. umysł. niż. szczebla	5	33	44	17	81
Pracownicy fiz.- umysł.	4	36	42	18	92
Robotnicy wykwalifikowani	0	45	39	17	86
Robotnicy niewykwalifik.	16	33	31	20	39
Rolnicy	7	36	41	16	56
Pracujący na własny rach.	3	30	57	11	42
Bierni zawodowo					
Renciści	5	28	44	24	120
Emeryci	3	28	39	30	208
Uczniowie i studenci	6	35	40	19	77
Bezrobotni	3	32	44	21	123
Gospodynie domowe i inni	3	28	46	23	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	6	32	48	14	167
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	6	34	44	17	62
sekt. pryw. poza rolnict.	4	41	39	16	190
prywatnym gosp. rolnym	6	41	41	12	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	2	40	37	21	130
301-500	6	31	43	20	167
501-900	5	30	47	18	206
901-1200	5	29	44	22	84
Powyżej 1200 zł	3	39	46	12	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	28	46	23	334
Średnie	6	32	43	18	453
Dobre	4	40	35	21	261
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	35	33	28	90
Raz w tygodniu	4	35	43	19	564
1-2 razy w miesiącu	4	33	45	19	164
Kilka razy w roku	8	29	42	21	157
W ogóle nie uczestniczy	7	24	42	27	73
Poglądy polityczne					
Lewica	12	45	34	9	146
Centrum	3	37	49	11	270
Prawica	5	31	44	19	316
Trudno powiedzieć	2	25	38	35	316